

Ενας ιστορικός στην Ελλάδα

Από τον κ. Νικ. Λιναρδάτο

Ηρθε στη χώρα μας ο κ. William St. Clair, γενόμενος δεκτός με δόξες και τιμές ως «φίλος της Ελλάδος» (βλ. Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ - Σημειωματάριο, 14 Ιουλίου).

Και από εφημερίδες και ραδιόφωνα διαβάζονταν και ακούγονταν επικλήσεις, να μην τον «ζορίζουμε» να απαντήσει αν είναι υπέρ ή κατά της επιστροφής των μαρμάρων του Παρθενώνος, γιατί αυτός -όπως λέει- «είναι ιστορικός, καταθέτει μαρτυρίες και διαπιστώσεις. Η επιστροφή είναι θέμα των κυβερνήσεων».

Ετσι μαθαίνουμε ότι οι ιστορικοί, και φαντάζομαι κατ' επέκταση γενικά οι πολίτες, δεν έχουν ή δεν πρέπει να έχουν γνώμη και άποψη επί θεμάτων γενικού ενδιαφέροντος που δε σχετίζονται με το επάγγελμά τους. Διερωτώμαι κατόπιν αυτού τι νόημα έχει και προς ποιους απευθύνεται η μεγάλη καμπάνια δημοσίων σχέσεων που από καιρό διενεργείται στη Μεγάλη Βρετανία υπέρ της επιστροφής των μαρμάρων, όταν τούτο είναι αποκλειστικά θέμα κυβερνήσεων.

Η επιστολή, όμως, αυτή για άλλους λόγους γράφεται. Έχει σκοπό να κάμει γνωστές ορισμένες πληροφορίες, που ο γράφων φαντάζεται ότι μπορεί για λίγους ή για πολλούς να έχουν ενδιαφέρον.

Ο κ. St. Clair, λοιπόν, δημοσίευσε το 1972 ένα βιβλίο με τον τίτλο «That Greece might still be free» (London, Oxford University Press, σελ. 412) και υπότιτλο «The Philhellenes in the War of Independence». Δε θα παραθέσω δικές μου κρίσεις για το βιβλίο. Θα έχει, πιστεύω, μεγαλύτερη αξία η γνώμη του Peter Levi, ενός εραστή αυτής της χώρας [της Ελλάδος] και του λαού της, όπως αυτοχαρακτηρίζεται. Μεταφράζω, λοιπόν, από την κριτική του για το βιβλίο του κ. St. Clair, που δημοσιεύθηκε στους «Sunday Times» της 25 Ιουνίου 1972.

«[Το βιβλίο] εμπλέκει άγνοια και διαστρέβλωση. Από την αρχή μας λέγει για τις τρομερές ωμότητες που διεπράχθησαν κατά τον ξεσηκωμό εναντίον των Τούρκων... Σχεδόν καθετί που αφορά τους Έλληνες είναι αξιοκαταφρόνητο, ακόμη και το γεγονός ότι φορούσαν "ρούχα ανατολίτικης παραλλαγής". Οι Μανιάτες ήταν οι πιο βάρβαροι από τα ελληνικά φύλα, μια κρίση που τη χαρακτηρίζει απελπιστική άγνοια. Το όνομα του Μακρυγιάννη, ενός χωρικού στρα-

τιώτη υπέρτατου θάρρους και ακεραιότητας, και του πρώτου και μεγίστου από τους σύγχρονους Έλληνες πεζογράφους δεν αναφέρεται πουθενά. Ωστόσο αν ο κ. St. Clair είχε μελετήσει την αφήγησή του για τον πόλεμο, θα έπρεπε να έχει κατανοήσει τι είχε η Ελλάς που εγοήτευσε όλη την Ευρώπη. Ο Shelley και ο Delacroix και ο Byron δεν είναι αφελείς παραπλανημένοι ανόητοι. Έχουν μια κατανόηση, της οποίας στερείται ο κ. St. Clair, εις πείσμα της ευρείας μαθήσεώς του...». Και πολλά άλλα τέτοια.

Εν κατακλείδι νομίζω πως αξίζει να αναφερθεί κανείς στην αρχή και στο τέλος του πρώτου κεφαλαίου του βιβλίου με την επικεφαλίδα «The Outbreak».

Η αρχή: «Οι Τούρκοι της Ελλάδος άφησαν λίγα ίχνη. Εξαφανίστηκαν ξαφνικά και οριστικά την άνοιξη του 1821 άκλαυτοι και απαρατήρητοι από τον υπόλοιπο κόσμο. Χρόνια αργότερα σε ερωτήσεις ταξιδιωτών για του σωρούς των λίθων οι γέροι εξηγαύσαν: "Εδώ υψωνόταν ο πύργος το Αλή Αγά κι εκεί εσφάξαμε τον ίδιο, το χαρέμι του και τους σκλάβους του". Ήταν δύσκολο να πιστέψει τότε κανείς ότι η Ελλάς κάποτε περιελάμβανε ένα μεγάλο πληθυσμό τουρκικής καταγωγής, που ζούσε σε μικρές κοινότητες σε ολόκληρη τη χώρα, ευημερούντες αγρότες, εμπόρους και αξιωματούχους, των οποίων οι οικογένειες δεν είχαν γνωρίσει άλλη πατρίδα επί εκατοντάδες χρόνια. Οπως έλεγαν οι Έλληνες, τους κατεβρόχθισε το φεγγάρι. Πάνω από είκοσι χιλιάδες Τούρκοι, άνδρες, γυναίκες και παιδιά, δολοφονήθηκαν α-

πό τους Έλληνες γείτονές τους μέσα σε λίγες εβδομάδες σφαγής. Εφονεύθηκαν εσκεμμένα, χωρίς ενδοιασμούς και ηθικούς δισταγμούς και δεν εξεφράσθη λύπη ούτε τότε ούτε αργότερα».

Και το τέλος: «Το έργο της γενοκτονίας εξαντλήθηκε στην Πελοπόννησο μόνο όταν δεν υπήρχαν πλέον Τούρκοι για σφαγή».

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Α. Γ. ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΣ
Κηφισιά

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εδρα: Σωκράτους 57, Αθήναι 10431 Τηλ.: 5299.000 FAX: 5228.894

25 ΙΟΥΛΙΟΥ 1998